

ouders waaruit hij is geboren, hij heeft kind noch kraai op de wereld en zijn dood is schoon als van weinigen. Ernest Claes vertelt op gevoelige wijze van den vriend zijner jeugd. Hij mist de bravoure en de kleurigheid van Timmermans, maar hij is teederder. J. D. W.

REIN VAN ZANTEN, *De Liefde van Eugenius Berg*, Amsterdam, P. N. van Kampen en Zoon, (zonder jaartal)

Dit boek van Rein van Zanten vormt wel in alle opzichten een antipode met dat van Helman. Ik beken gaarne dat mijn sympathie den Surinamer tegemoet vliegt, al erken ik ter dege de vele kwaliteiten van Rein van Zanten's overdacht proza. Helman is in vele opzichten nog de zoon van een ongerept volk, die de ziel der wereld en de nooden der wereld nog vermag te voelen met een ontvankelijken geest. Rein van Zanten daarentegen is een typisch specimen van den verintellectueelden European. Hij behoort niet meer tot de allerjongste generatie — want die heeft zich afgewend van de ontrafelingszucht der kleine gemoedsbewegingen, ook zij verlangt naar méér grootheid, al is dit verlangen soms nog wat hol en krampachtig. Een vijftien jaar geleden ongeveer beleefden wij aan sommige schrijvers het maximum vermogen om met geduldig turen door de microscoop onze geringste zielsbewegingen te betrappen — te registreeren. Het menschelijk hart en zijn weifelmoedig verlangen lagen daar onder het vergrootglas en de koelbloedige psycholoog zag de geringste stuiptrekking en verheugde zich over de nauwkeurigheid zijner waarneming. Zoo staat ook Eugenius Berg over zijn hart gebogen en slaat het met welgevallen gade. Wel deugt er eigenlijk niets van, zijn liefde is geen liefde — zijn inzichten maken hem niet wijzer, maar toch behoudt hij een zeker plezier in het kijkspel. Wat zijn Eugenius Berg's wezenstrekken? Een hang naar zich-zelf en een verwachting van een liefde die hem aan dit toch eigenlijk lastige zelf ontvoeren zal, gebrek aan werklust, een over-intellectueel bespieden van zich zelf, een zeer scherpe blik op zijn eigen gemoedsbewegingen, een hang om rond de menschen, waarmee hij in nauw contact komt, veel fraais te dichten zonder hen-zelf te zien — een zielig gemis aan eenzaamheidsgevoel met de omringende wereld. Eugenius Berg staat los van de wereld, die hem schiep, — doelloos, werkeloos, liefdeloos — alleen een kleine weemoed en een stil verlangen sieren hem. Hij is eerlijk, maar hij is ook kunstmatig. Een man als Eugenius Berg wortelt niet in de aarde, hij reikt ook niet naar den hemel, — hij is — voor zoover ons menschelijk oog zien kan — zonder heimat. Toch snikt hij zijn zielsverlatenheid uit als hij een enkel oogenblik het leven aanschouwt, daar waar hij meende dat doodschheid heerschte. Dit zeer levend oogenblik in Berg's huwelijk sluit op zeer gelukkige wijze het boek af. J. D. W.